

Posudek bakalářské práce Martiny Hokszoové *Adjektiva v adverbialní funkci*, Ústav románských studií FFUK, ak. r. 2018/2019

Téma, které si Martina Hokszoová zvolila pro svou bakalářskou práci, je zajímavé a dosud mu v odborné literatuře nebyla věnována velká pozornost. Autorka se zabývá adjektivy, která se v italštině mohou vyskytovat v adverbialní funkci: takových adjektiv není mnoho a velmi často vytvářejí ustálená spojení s konkrétními slovesy. Navíc mnohdy existuje dvojice adverbialně používané adjektivum – adverbium odvozené příponou *-mente* z příslušného adjektivního základu: v takovém ovšem případě bývá mezi oběma tvary významový rozdíl. Všechny tyto skutečnosti se autorka pokusila ověřit v analytické části práce, jak vysvětluje v Závěru: „Cílem této práce bylo zjistit restrikcí adverbialních adjektiv, s jakými slovesy se pojí a v jakém kontextu. Byla porovnána zaměnitelnost s odvozeným adverbium a odlišnosti v sémantice.“ (s. 59).

Práce se sestává z teoretické části, v níž diplomantka charakterizuje nejprve obecně adjektiva a adverbia z hlediska formy a funkce a potom se detailněji zaměřuje na adjektiva ve funkci adverbialních modifikátorů. Následuje část analytická, Závěr a nepřilíš obsáhlá bibliografie. Práci chybí Résumé, jak v češtině, tak v italštině.

Teoretický popis je velmi povšechný, nepřináší žádnou hlubší diskuzi a vychází víceméně jen ze dvou gramatik: *Mluvnice italštiny* Sylvy Hamplové (ta ostatně není zmíněna v závěrečné bibliografii) a italské gramatiky Dardana a Trifona. Autorka se zde věnuje i jevům, které nejsou pro analytickou část, tak jak je zpracována, relevantní: například pravidelnému i nepravidelnému stupňování obou slovních druhů. V této souvislosti mě ovšem napadá, že prozkoumat možnosti použití stupňovaných adjektiv v adverbialní funkci by nemuselo být nezajímavé: lze například říci *lavorare più sodo*?

Praktická část, jak už bylo řečeno, se pokouší s využitím korpusů (zejména ItWaCu, ale i InterCorpu) zjistit, zda má použití adjektiv v adverbialní funkci nějaké restrikcce, a popsat rozdíly mezi užitím adjektiva a adverbia odvozeného od adjektivního základu ve stejné funkci ve větě. Metodologie práce s korpusem je poměrně prostá, přesto k ní mám určité upřesňující dotazy (viz níže body 19-21). Zásadní problém vidím ovšem v interpretaci získaných dat, tj. především v tom, že autorka mnohdy nedokázala odlišit adjektiva ve funkci kopredikátu, který je součástí verbonominálního predikátu se sponovým slovesem, od adjektiv se skutečně adverbialní funkcí. V prvním případě nemá adjektivum s adverbium nic společného (*Lo credo difficile*): výsledky by tedy bylo třeba důkladně protřídit, neboť takto seznamy sloves, s nimiž se daná adjektiva v adverbialní funkci pojí, zčásti postrádají smysl a nelze z nich ani vyvozovat žádné závěry. I přesto ovšem získaná data nejsou nezajímavá a ukazují na některé významné rozdíly, zejména v sémantice adverbií a adverbialně použitých adjektiv: je škoda, že autorka nedokázala příklady lépe a explicitněji analyzovat a zmínit např. základní rozdíl mezi použitím konkrétním (*alto, caro*) a abstraktním (*altamente, caramente*), který z dat často jasně vyplývá. Dlužno podotknout, že tyto sémantické odlišnosti už ale bývají běžně zachyceny v italských slovnících (srov. např. GRADIT: „caro: II. avv., a prezzo elevato (*vendere, costare, pagare caro*) x caramente: 1. affettuosamente, 2. spec. **fig.** a caro prezzo: *ho pagato caramente tutti i miei errori*“); těžko tedy říci, zda by podrobnější analýza korpusů přinesla něco nového.

Kromě těchto metodologických a interpretačních nedostatků ovšem práce obsahuje i velké množství formulačních nepřesností a chyb, jichž by se měla dotknout diskuze u obhajoby. Zmíním zde výběrově jen některé z nich:

- 1) Úvodní nečíslované stránky: pro „abstrakt“ se v italštině nepoužívá výraz „astratto“.

- 2) S. 9: Jsou příslovce opravdu modifikátory podstatných jmen?
- 3) S. 9: „Cílem další kapitoly bude poukázat na tento jev [...] a poukázat na více či méně explicitní shody v rodě a čísle přídavných jmen a adverbii s přísudkem, podmětem či předmětem, a poukázat na to, jak se mění celkový význam, k čemuž je zapotřebí vyšší úrovně ovládnutí daného jazyka.“ Jak se adverbia shodují s přísudkem či dokonce podmětem nebo předmětem? Navíc je celá pasáž značně nejasná.
- 4) S. 10: „Morfologie dělí slovní druhy na ohebné/ neohebné (variabili/invariabili), tedy podle toho, zda slova mohou měnit svůj tvar podle osoby a čísla.“ Flexe se neomezují na osobu a číslo, navíc máme deklinaci a konjugaci...
- 5) S. 12: Místo *nave grandi* má být *navi grandi*.
- 6) S. 16: Superlativ relativní se tvoří pomocí členu určitého, nikoli neurčitého (dále je to už ovšem správně).
- 7) S. 16: Přípona superlativu absolutního je *-issimo*. A *l'uomo richissimo* bych do češtiny určitě nepřekládala jako „nejbohatší muž“.
- 8) S. 16: Co dělá v tabulce nepravidelného stupňování adjektiv adverbium *molto*?
- 9) S.17 dole: „číslovky číselné“?
- 10) S. 23: „Příslovce jsou otevřená...“ Takto zjednodušeně formulovat nelze.
- 11) Na s. 23-24 moc nerozumím diskuzi o příkladu: *Probabilmente Mattia è morto*. Nezdá se mi, že by čárka tak výrazně měnila význam věty.
- 12) Na s. 25 chybí poznámka pod čarou (26). Poznámek ostatně chybí v textu více.
- 13) S. 27: „[...] ale také si v určitém kontextu mohou zapůjčit jiný slovní druh, přídavné jméno, a vydávat ho za sebe.“ Trochu legrační formulace...
- 14) S. 30: „Tradiční syntax dělí větu na větné členy (categorie sintattiche), z nichž predikát (predicato) tvoří větné jádro (nucleo della frase) a společně s podmětem (soggetto) představuje základní skladební dvojici, ke které se mohou připojit další větné členy [...].“ Je třeba rozlišovat mezi syntaxí analytickou a valenční; další větné členy se navíc nepojí k základní skladební dvojici (což je ostatně pojem české syntaxe analytické!), nýbrž modifikují přísudek, popř. podmět...
- 15) S. 30: Nerozumím větě: „K tomu, aby věta byla gramatická, je potřeba všechny saturované, slovesem vyžadované, argumenty propojit.“
- 16) S. 30: „Adjektiva v adverbiiální funkci se mohou teoreticky pojit s predikátem s jakoukoliv valencí.“ Jak souvisí adverbia (která jsou většinou adjunkty) s valencí predikátu?
- 17) Jak už bylo zmíněno výše, mnoho příkladů v praktické části bylo vybráno nesprávně, což samozřejmě zkresluje celý obraz. Jen několik příkladů: s. 39: *il gioco si fa duro*, s. 40: *ritiene giusto, trovo giusto...*, s. 42: *renderebbe facile, trovavo difficile*, s. 45: *si sentiva triste* atd. Ve všech těchto případech nejde o adjektivum v adverbiiálním užití: adjektivum je zde součástí verbonominálního predikátu.
- 18) Relevantní nejsou ani další případy, např. *Non credo proprio* (s. 41), *si trova vicino* (s. 42) atp. Ani v tady dle mého názoru nejde o adjektiva: navzdory totožnému tvaru jsou to běžná příslovce, stejně jako *stranamente* ve významu „kupodivu“ (s. 57).
- 19) S. 35: Diplomantka píše, že si sestavila soupis „co nejrozmanitějších“ adjektiv, který čerpala z „tradičního seznamu“ italských gramatik. Nejrozmanitějších v jakém smyslu? Z které gramatiky autorka čerpala?

20) S. 36: V práci není popsáno, jakým způsobem byly v korpusu vyhledávány konstrukce s adverbii na *-mente*. Nejspíš se postupovalo stejným způsobem jako u adjektiv, tj. hledala se slovesa ve spojení s bezprostředně vpravo stojícím adverbium. Zde ovšem počty výskytů mohou být trochu zavádějící, protože adverbium nemusí stát těsně za slovesem, a dokonce může stát i před ním.

21) Poznámka spíše formálního rázu: pro čtenáře by bylo přehlednější, kdyby byly tabulky s adjektivy a odpovídajícími příslovci na *-mente* zobrazeny vedle sebe/pod sebou, v jediné kapitole. Srovnání v rámci dvou různých kapitol je dost nepohodlné.

22) S. 52: V příkladu „*credo difficilmente si tornerà indietro*“ nerozvíjí adverbium přísudek *credo*, nýbrž *si tornerà*: jsou to dvě různé věty.

Jak je vidět, předložená práce vykazuje celou řadu nedostatků po věcné i formulační stránce. Teoretická část je však i přes řadu chyb a překlepů relativně dobře a přehledně zpracována, podobně jako část analytická, která vykazuje nedostatky především z interpretačního hlediska. Vzhledem k tomu, že jde o kvalifikační práci pouze na úrovni bakalářské, jsem se ji rozhodla k obhajobě doporučit a navrhuji klasifikaci známkou **dobře**.

V Praze dne 27. 8. 2019

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
oponent bakalářské práce